

Шуплат О.М.,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ESG-ОРІЄНТОВАНІ СТАРТАПИ: ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ КРИТЕРІЇВ НА СТРАТЕГІЇ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ

У сучасних умовах зростає значення відповідального інвестування, що орієнтоване не лише на фінансові результати, а й на соціальні наслідки діяльності підприємств. Особливого значення цей напрям набуває у сфері фінансування молодих інноваційних компаній, де поєднуються високий рівень ризику та суспільна корисність розробок. Інвестори дедалі частіше враховують соціальні чинники під час ухвалення рішень, зокрема рівень дотримання трудових прав, гендерну рівність, вплив на добробут місцевих громад і доступність продуктів для різних груп населення. У глобальному масштабі соціальна складова інновацій уже має значний економічний вимір: за даними Всесвітнього економічного форуму, у світі функціонує близько 10 млн соціальних підприємств, які забезпечують 200 млн робочих місць і формують 2 трлн дол. США річного доходу. Для України ця проблематика особливо актуальна, оскільки на відбудову країни протягом наступного десятиліття потрібно 524 млрд дол. США, а у 2026 році оцінка цих потреб була підвищена до 588 млрд дол. США, що відкриває простір для капіталу, орієнтованого на сталий розвиток і соціальний ефект [1; 2]. Додатково у 2025 році обсяг капітальних інвестицій в Україні зріс на 25,2% і сягнув 669,3 млрд грн, хоча частка іноземного капіталу залишалася мінімальною [4; 5; 7].

Додатково враховано макроекономічний контекст України: у 2025 році країна отримала 12,1 млрд дол. США за програмою Ukraine Facility, а також 912 млн дол. США після двох переглядів програми МВФ, що підтверджує високу залежність інвестиційного середовища від зовнішньої фінансової підтримки [6]. Для опису тенденцій інноваційного ринку використано дані про те, що українські технологічні компанії та стартапи залучили у 2025 році 498 млн дол. США венчурного та грантового фінансування, що на 8% більше, ніж роком раніше [3].

Аналіз показує, що соціальні фактори поступово стають самостійним критерієм оцінки стартапів поряд із фінансовими показниками. Підприємства, які демонструють увагу до безпеки праці, гендерної рівності, доступності послуг для різних соціальних груп і взаємодії з громадами, мають вищу привабливість для інвесторів та частіше включаються до портфелів фондів. Світова практика підтверджує цю тенденцію: компанії - учасники ініціативи Rise Ahead Pledge у

базовому 2023 році спрямували понад 277 млн дол. США на соціальні інновації, зокрема 95 млн дол. США - на соціальні закупівлі, 86 млн дол. США - на нефінансову підтримку та 47 млн дол. США - на пряме фінансування соціальних новаторів [4]. Для України це означає, що стартапи з чітко артикульованою соціальною місією можуть отримати конкурентну перевагу в умовах відбудови та структурної трансформації економіки. У 2025 році, попри воєнні ризики, українські стартапи залучили 78 млн дол. США грантового фінансування, що на 56% більше, ніж роком раніше, а це свідчить про зростання ролі раннього нефінансового капіталу в підтримці інновацій [7].

Важливим є й те, що соціально орієнтовані стартапи здатні виконувати не лише комерційну, а й інституційну функцію. Вони можуть сприяти відновленню місцевих ринків праці, підтримувати малі громади, розвивати цифрові послуги та впроваджувати рішення, що підвищують доступність базових благ. Це особливо значуще для України, де інноваційні рішення мають розглядатися не ізольовано, а в контексті ширшої повоєнної модернізації. Водночас у практиці частини українських інвесторів соціальні критерії досі враховуються переважно формально, що свідчить про потребу у впровадженні стандартизованих підходів до оцінювання соціального ефекту. Окрему увагу привертають приклади міжнародних компаній, таких як Schneider Electric, яка інвестувала в понад 60 стартапів і проєктів у Європі, Африці та Азії, створила 7 306 робочих місць і сприяла доступу до рішень для 38 млн людей. Такі кейси підтверджують, що соціально орієнтоване інвестування може поєднувати комерційну доцільність із довгостроковим суспільним ефектом.

Для українського ринку венчурного фінансування інтеграція соціальних критеріїв має не лише теоретичну, а й прикладну цінність. Умови війни та відбудови формують підвищений попит на бізнес-моделі, які здатні швидко масштабуватися, але водночас вирішувати суспільно важливі проблеми. Йдеться про стартапи у сферах медицини, освіти, логістики, цифрових державних послуг, енергоефективності та підтримки малих громад. Саме такі проєкти можуть стати об'єктом пріоритетної уваги для інвесторів, оскільки вони поєднують потенціал фінансового зростання із соціальною корисністю.

Додатковою перевагою є те, що стартапи з високим соціальним змістом легше інтегруються у міжнародні програми підтримки, зокрема грантові механізми, акселераційні програми та партнерства з інституційними інвесторами. Це особливо важливо для України, де власних довгострокових джерел капіталу недостатньо, а доступ до міжнародного фінансування часто залежить від прозорості, репутації та наявності зрозумілих критеріїв впливу. Отже, формування системи оцінювання соціальної складової стартапів може

стати не лише науковим завданням, а й інструментом підвищення інвестиційної спроможності національної економіки.

Дослідження підтверджує, що соціальні критерії істотно впливають на стратегії венчурного фінансування стартапів у глобальному та українському контексті. Їх системне врахування підвищує довіру інвесторів, знижує нефінансові ризики та сприяє залученню довгострокового капіталу. Перспективним напрямом подальших досліджень є формування національної системи індикаторів соціальної відповідальності стартапів, яка дозволить інвесторам ухвалювати більш обґрунтовані рішення та сприятиме посиленню інноваційної екосистеми України.

Таким чином, соціально орієнтоване венчурне фінансування може розглядатися як один із механізмів довгострокової економічної модернізації, що поєднує підприємницьку ініціативу, суспільну користь та інвестиційну привабливість.

Список використаних джерел:

1. *Ukraine will need USD 524 billion for recovery and reconstruction over the next 10 years* // Кабінет Міністрів України. 2025. URL: <https://surl.li/orcrew>
2. *World Bank raises Ukraine reconstruction cost estimate to \$588B* // Anadolu Ajansı. 2026. URL: <https://surl.li/fquieu>
3. *Ukrainian Technology Companies and Startups Raised \$498m in Funding in 2025* // InVenture. 2026. URL: <https://surl.li/gskkbl>.
4. *Соціально відповідальне інвестування як інструмент реалізації сталого розвитку* // Електронний архів НаУКМА. URL: <https://surl.li/wtnjbh>
5. *Стратегії ESG-інвестування* // Scientia Fructuosa. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/download/2256/2108/2360>
6. *Інкорпорація ESG-критеріїв у діяльність компаній у контексті їх розвитку* // Економіка, менеджмент та адміністрування. URL: <https://ema.ztu.edu.ua/article/view/285055/279181>.
7. *Вплив принципів ESG на фінансову діяльність підприємств* // Матеріали конференцій КІП. URL: <https://mreproc.fmm.kpi.ua/article/view/334575>